5.10.2016

Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Asia: HE 147/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi päästökaupasta johtuvien epäsuorien kustannusten kompensoimisesta

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt Metallinjalostajat ry:ltä (MJ) kirjallista lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi päästökaupasta johtuvien epäsuorien kustannusten kompensoimisesta. MJ:n asiantuntija on lisäksi kutsuttu ympäristövaliokuntaan kuultavaksi 6.10.2016. Kiitämme mahdollisuudesta lausua ja tulla kuulluksi asiassa.

Yleisperustelut

Päästökauppa on Euroopan unionin ilmastopolitiikan keskeinen ohjauskeino. Päästökauppa aiheuttaa kustannuksia sen piirissä oleville toimijoille. Niin kauan kuin näiden toimijoiden globaaleihin kilpailijoihin ei kohdistu vastaavaa kustannusrasitusta on mahdollista, että kustannukset lisäävät niin sanottua hiilivuotoriskiä. Lakiehdotuksen mukaisesti päästökaupan epäsuorat kustannukset tukikelpoisille toimialoille ovat luokkaa 150 miljoonaa euroa vuodessa.

Komission antamassa ehdotuksessa päästökauppadirektiivin muutokseksi kaudelle 2021—2030 esitetään, että jäsenvaltioiden pitäisi kompensoida sähkön hintoihin siirtyviä merkittäviä päästökaupan epäsuoria kustannuksia toimialoille, joihin kohdistuu hiilivuodon riski.

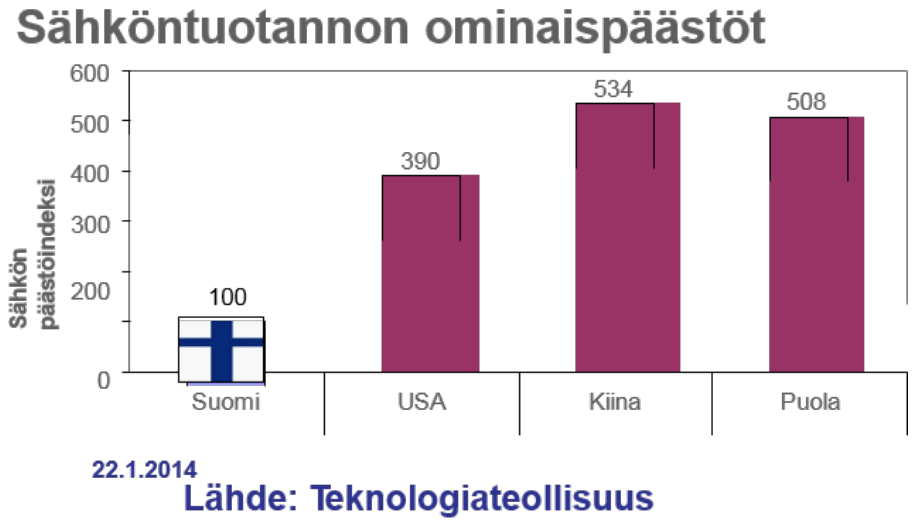
Päästökaupan valtiontukisuuntaviivoissa katsotaan, että hiilivuotoriskin välttämisellä on ympäristötavoite. Tuella pyritään välttämään kasvihuonekaasujen kokonaispäästöjen lisääntyminen sen vuoksi, että tuotantoa siirtyy EU:n ulkopuolelle maihin joissa ei ole kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteita.

28 päivänä toukokuuta 2015 julkistetun pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman mukaisesti Suomessa otetaan käyttöön päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatio-ohjelma. Hallitusohjelman mukaan kompensaatio rahoitetaan päästöoikeuksien huutokauppatuloilla. Tuen kokonaismäärä ei saisi ylittää päästöoikeuksien huutokauppatulojen määrää. Pääministeri Juha Sipilän hallitus on linjannut, että tukiohjelman suuruus mitoitetaan 50 prosenttiin valtiontukisuuntaviivojen mukaisesta sallitusta enimmäistuesta. Näin ollen kansallisen ohjelman tuki-intensiteetit olisivat 40 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista vuosina 2016—2018 ja 37,5 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista vuosina 2019—2020.

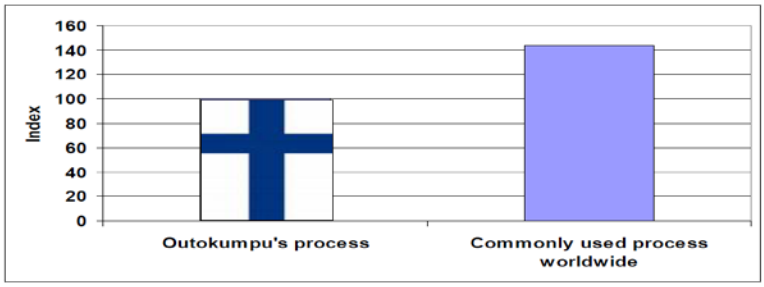
Päästökauppadirektiivin kompensaatio otettava Suomessa käyttöön täysimääräisesti

Huomioidaan, että suomalainen energiaintensiivinen teollisuus on vuodesta 1997 lähtien vähentänyt energian- ja sähkönkulutustaan energiatehokkuussopimusjärjestelmän mukaisesti jatkuvasti. Energiatehokkuussopimuskautena 2008−2014 teollisuuden yhteenlasketut vuosittaiset energiansäästöt olivat 7,2 TWh. Vuoteen 2025 mennessä teollisuus tulee parantamaan energiatehokkuuttaan edelleen 7,5 %.

Huomioidaan, että suomalainen energiaintensiivinen teollisuus on maailmanlaajuisesti vähäpäästöistä ja teollisuus on vähentänyt kasvihuonepäästöjään tasaisesti viimeisen 15 vuoden ajan. Sähköntuotannon sekä metallituotannon hiilitehokkuus on selkeästi parempi kuin EU:n ulkopuolisissa kilpailijamaissa sekä EU:ssa keskimäärin (kuva 1).

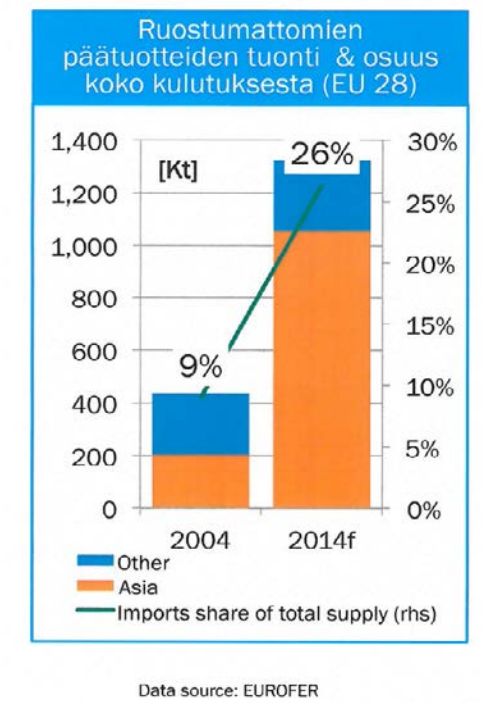

Metallintuotannon energiatehokkuus; case Outokumpu

Kuva 1. Sähköntuotannon sekä metallituotannon hiilitehokkuuden eroja.

Todetaan, että Suomen teollisuuden rungon muodostavat metalli-, metsä- ja kemianteollisuus, jotka ovat kaikki energiaintensiivisiä. Energiaintensiivinen teollisuus tuo merkittävän osan nykyisistä vientituloista ja se työllistää sekä suoraan että epäsuorasti. EU:n yksipuolisen päästökaupan takia teollisuutemme on menettänyt kilpailukykyään verrattuna EU:n ulkopuolisiin maihin. Metallinjalostuksen osalta menetykset ovat suuria erityisesti verrattuna Kiinaan, joka on lisännyt EU-alueelle tuotujen terästen markkinaosuutta. Esimerkiksi ruostumattomien terästen tuonti EU-alueelle on kasvanut 9 prosentista 26 prosenttiin aikavälillä 2004−2014 (kuva 2).

Kuva 2. Euroopassa päästökauppa on antanut edun Aasian tuonnille ja lisää globaaleja päästöjä.

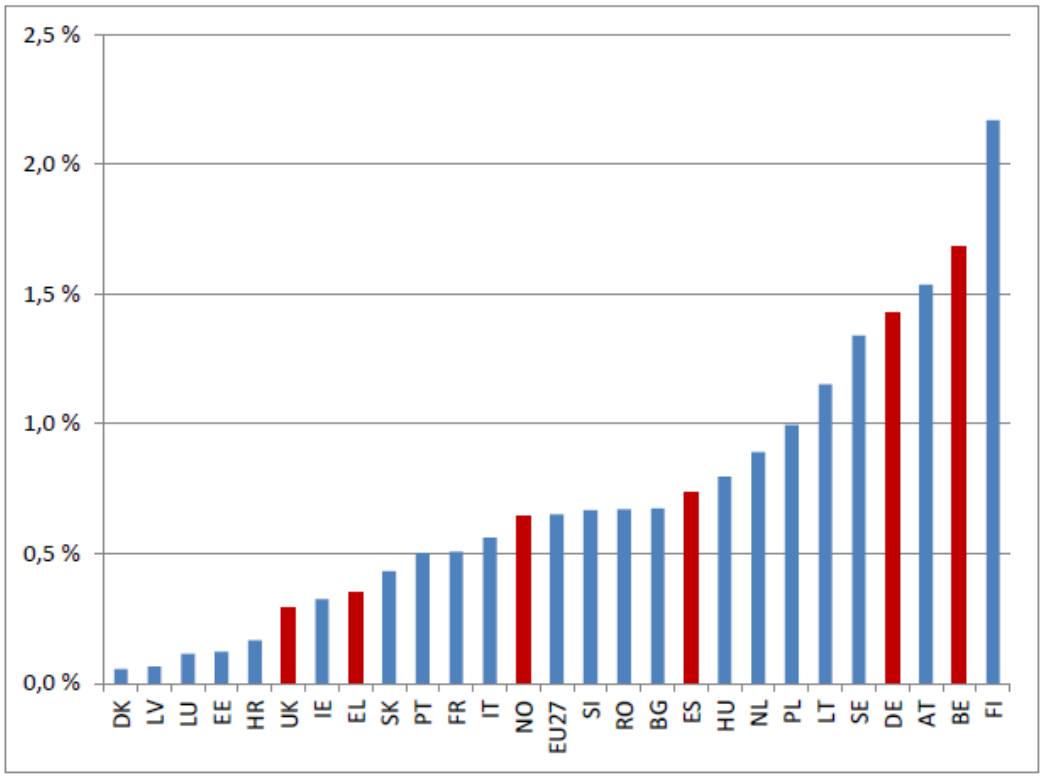
Huomioidaan, että EU:n päästökauppalainsäädännöllä energiaintensiivisen teollisuuden ja energian tuotannon päästöille tullaan asettamaan jatkuvasti aleneva katto. Suomella tai muillakaan EU jäsenmailla ei ole tältä osin liikkumavaraa ja teollisuuden tullee täten alentaa päästöjään lineaarisesti vuoteen 2030 asti keskimäärin 2,2 % vuodessa.

Päästökauppadirektiivin kompensaatio turvaa energiatehokasta tuotantoa hiilivuodolta

EU:n päästökauppa aiheuttaa EU:ssa toimivalle teollisuudelle lisäkustannuksia kahta kautta. Ensinnäkin päästökaupan piirissä olevat laitokset joutuvat hankkimaan päästöoikeuksia toteutuneita hiilidioksidipäästöjään vastaavasti. Toiseksi sähköntuottajien päästöoikeuskustannukset siirtyvät sähkön markkinahintaan ja nostavat siten sähköä käyttävän teollisuuden kustannuksia. Ellei kustannuksia kompensoida, teollisuus menettäisi markkinaosuuksiaan muualla toimivalle teollisuudelle ja päästöt globaalisti kasvaisivat.

Päästökauppadirektiivissä otetaan huomioon tämä hiilivuodon uhka siten, että suoria kustannuksia lievennetään hiilivuotouhan alaiselle teollisuudelle maksuttomilla päästöoikeuksilla ja epäsuoria, sähkön hinnan kautta tulevia lisäkustannuksia päästökauppakompensaatiolla. Kompensaatio on käytössä jo yhdeksässä EU- tai ETA-maassa (Saksa, Norja, Iso-Britannia, Hollanti, Belgia, Espanja, Kreikka, Slovakia ja Ranska).

Jotta Suomen teollisuus ei menettäisi kilpailukykyään myös EU-alueella, on Suomessa otettava käyttöön päästökauppakompensaatio. Hallituksen esityksen mukaan kompensaation määrä olisi vuosille 2017, 2018 ja 2019 noin 43 miljoonaa euroa vuodessa, vuonna 2020 noin 46 miljoonaa euroa ja vuonna 2021 noin 56 miljoonaa euroa. Kompensaatio on kuitenkin vain puolet EU:n sallimasta maksimikompensaatiosta, mitä ei voi pitää riittävänä ottaen huomioon energiaintensiivisen teollisuuden merkityksen Suomen viennille ja kansantaloudelle. Suomessa kompensaatioon oikeutettujen toimialojen osuus on yli 2 prosenttia kansantuotteesta ja noin 16 prosenttia teollisuuden arvonlisäyksestä (kuva 3). Osuudet ovat EU-maiden suurimmat ja siksi päästökauppakompensaatio pitäisi meillä olla täysimääräinen.

Kuvio 1. Kompensaatiotoimialojen osuus BKT:sta vuonna 2011, ei massan valmistusta. Suuntaa antava, sillä kaikilla mailla osasta toimialoja on puuttuvia tietoja. Toimialojen arvonlisä/BKT. Lähde: Eurostat, Structural business statistics (sbs_na_ind_r2) ja Annual National Accounts.K

Kuva 3. Kompensaatiotoimialojen osuus BKT:sta osoittaa kompensaation tärkeyden.

Edellisen johdosta Teknologiateollisuus ry ehdottaa, että eduskunta muuttaisi hallituksen päästökauppakompensaatiota siten, että vuoden 2017 talousarvioon varattaisiin 86 miljoonaa euroa eli EU:n salliman maksimikompensaation mukainen määräraha.

Helsingissä 5.10.2016

Kimmo Järvinen, toimitusjohtaja, Metallinjalostajat ry
Lisätiedot:
toimitusjohtaja Kimmo Järvinen, p. 043 825 7642, kimmo.jarvinen@teknologiateollisuus.fi
ympäristö- ja turvallisuusjohtaja Harri Leppänen, SSAB, p. 040 557 8939, harri.leppanen@ssab.com